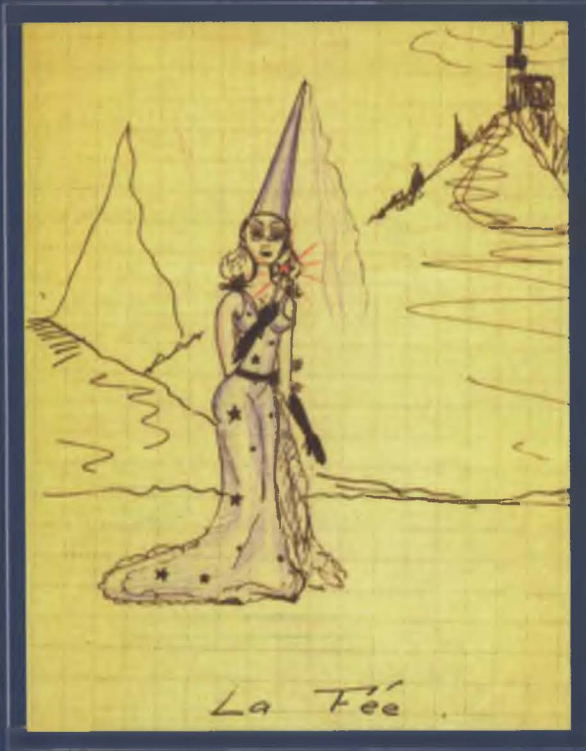

SIRADAN KİŞİLER İÇİN

Peri Masalı

Boris Vian

Türkçesi: Zeynep Saygı

Güncel Yayıncılık Türkçe'de Boris Vian'ın tek "yasal" yayıncısı olma konumunu sürdürürken, hiçbir kalıba sığdırılmayan bu ünlü Fransız yazarın dilimizdeki en temiz serüveninde onun ilk kitaplarını yayımlamaya "Sıradan Kişiler İçin Peri Masalı" ile devam ediyor. Ve çok yakında dilimize çevrilmemiş olan Vian öyküleri "Tellak Papaz" ile geliyor.

Ardından, bütün BORIS VIAN KLASİKLERİ!

GÜNCEL YAYINCILIK: 63

Edebiyat: 18

ISBN 975-8020-70-6

Sıradan Kişiler İçin Peri Masalı

Boris Vian

Kitabın orijinal adı:

Conte de fees à l'usage des moyennes personnes

Redaksiyon: Halil Gökhan

Kapak: Talip Aktaş

Birinci Basım

İstanbul, Şubat 2000

Ofset Hazırlık

Güncel Yayıncılık Ltd.

Baskı: Kitap Matbaacılık

Cilt: Fatih Mücellit

© Güncel Yayıncılık Ltd.Şti

© SNE PAUVERT 1997

Kitabın tüm yayın hakları saklıdır.

**Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.**

GÜNCEL YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Çatalçeşme Sok. No:19 Kat, 3

Cağaloğlu - İstanbul

Tel: 0 212 511 22 37, Fax: 0 212 522 86 68

e- mail: kontiki@turk.net

BORIS VIAN

Sıradan Kişiler İçin
PERİ MASALI

Boris Vian ve Bimbo'nun desenleriyle

Türkçesi: Zeynep Saygı Devisscher

BORIS VIAN

Bütün Eserleri

1- Savrulan Otlar Arasında

2- Sıradan İnsanlar İçin Peri Masalı

Boris Vian, “*Sıradan İnsanlar İçin Peri Masalı*”nı ilk gençlik yıllarında yazdı ve bu yapıtın tamamı 1997 yılına dek okura ulaşamadı.

1981 yılında, Oblique Yayınları’ndan çıkan ve Vian yapıtlarının kapsamlı bir incelemesini içeren “A’dan Z’ye Boris Vian” adlı çalışmada, yazınsal bir kaynak olarak yerini almıştı yalnızca.

Tüm baskıları tükenen bu çalışmanın ardından, Vian’ın karısı Ursula Vian Kübler metnin tamamını yayınlamaya karar verdi.

“*Sıradan İnsanlar İçin Peri Masalı*” hem biçem hem de içerik açısından, eski ve yeni tüm Vian okurlarında hiç kuşkusuz büyük bir heyecan yaratacaktır.

‘D.

ONSOZ

Sıradan İnsanlar İçin Peri Masalı, bütünü içinde yazınsal olarak ele alınabilecek ilk Boris Vian yapıtı mıdır?

Bu tartışmaya açık bir konu: Yazınsal her ürün bilinçlidir, öyle olmasına karar verilmiştir. Bu açıdan ele alındığında Masal - eğlence amaçlı olduğundan- tanım dışı kalmaktadır. Peki öyleyse bu metin, kendi tözünden beslenerek, kendi devinimi içinde mi yazınsallığa ulaşmaktadır? Yani Boris, masalı bir şekilde yazınsal "gerçeklik"e mi uyarlamıştır? Yanıt ya olumlu ya da kaçamak olmak zorunda: "ptetbincoi" neden olmasın?

Bazı izlerden yola çıktığınızda (yeniden yazma denemesi, resimlendirme...) yapılan değişikliklerle, yazının son haline ulaştırılma çabasının bir yayınlama isteğinden ileri geldiği düşünülebilir. Ancak kesin olan nokta, Masalın Vian'ın o dönemdeki çalışmalarında, belli bir amaç güdülmeden ve eğlence için yazılmış olduğudur.

Masal'ın yazım sonuçları:

Boris Vian'ın ilk eşi Michelle, 1943 baharında bir tiroid bezi

ameliyatı olmuştu; Boris ve yakın dostları tüm ilgilerini hastaya yönelttiler: Onu eğlendirebilmek için Claude Abadie orkestrası Abadie-Vian orkestrasına dönüştürüldü, ve Boris, Michelle'i eğlendirmek için "Sıradan İnsanlar İçin Peri Masalı"nı yazdı.

Malzeme:

Masalın ilk şekli arkalı önlü 15 sayfalık bir el yazmasıdır ve kenarlarında Boris Vian'ın yedi resim denemesi bulunmaktadır. Vian tarafından hazırlanan dosya içinde, suluboya ve boya kalem ile çizilmiş dokuz resim daha bulunmaktadır. Bunlar arkadaş Bimbo'nun çizimleridir (Alfredo Jobes, Merkez İlkokulu'ndaki sınıf arkadaşı), bunlar: Kral, trol, tekne üzerindeki küheylan, ağaç kesen küheylan, peri ve mezarlık üzerine düşen ay ışığı fonu önünde uçan süpürgesinin üstündeki büyücü resimleridir. Elinizdeki basımda yer alan ağaç kesen küheylan ve Kule Kule resimleri tasvirleri Masalın devamı için düşünülmüştür.

İkinci uyarlama (ya da özet) üçü arkalı önlü, biri yalnızca tek yüzü dolu dört sayfalık el yazmasıdır.

Masalın devamı ise kareli bir sayfanın ön ve arka yüzlerini oluşturmaktadır; Vian'ın elinden çıkma bir resimde, koca bir hindistancevizi ağacının tepesindeki tekneyi tasvir eder.

Özet uyarlaması Masalın, gerçekte düzeltilmiş, temizlenmiş ve belki de daha iyileştirilmiş ama bitirilememiş bir uyarlamadır. El yazısının incelenmesinden ortaya çıkan sonuç, bunun ilk masaldan sonra yazıldığını neredeyse açıkça kanıtlamaktadır. En uzun metin ilk yazılandır kısacası, kalemin ucundan fışkıran. İlk sayfaları siyah mürekkeple yazılmıştır ama üzerinde mavi mürekkepli kalemle düzeltmeler yapılmıştır. Bu düzeltme-

lerin istinasız hepsi, noktasından virgölüne yine mavi mürekkeple yazılmış olan ikinci versiyonda “özet” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan çıkartabileceğimiz sonuç, Boris Vian’ın metnin tamamını yeniden yazmaya koyulmuş olduğu yönündedir. Ama bu çaba neden kısa süre sonra rafa kaldırılmıştır, bunu bilememekteyiz.

Hiç kuşkusuz, ikinci metinde Boris Vian’ın daha özenli bir yazı denediği açıktır, bir takım kolaya kaçmaları engellemiş ve yazıyı sarıp sarmalayan ağır halet-i ruhiyeyi çekmeceye kaldırmıştır. Ama bizce bu, en iyinin ortadan kaldırılmasıdır. Boris de böyle düşünmüş olmalı.

Noel ARNAUD

“Birinci bölüm bana ait değildir.”

Yazar

Bir zamanlar yakışıklı mı yakışıklı bir prens vardı. Ormanın içinde, gri duvarlı ve (yosun tuttuğundan yeşil görünen) mor çatılı bir şatoda, köpeği ve küheylanıyla birlikte yaşırdı. Yalnızdı ve bu yalnızlık yüzünden genç yaşta hayata küsmüştü. Şatonun bahçesinde avare avare gezindiği bir gece, hoş kokulu, ılık bir meltemle salınan ağaçların doruklarını (adam şair doğmuş yahu) yumuşak bakışıyla okşayan ay ışığı, o tatlı ve sıcacık gülümseyişiyle prene eşlik ediyordu. (Yalnız olduğunu sanıyordum oysa). Bizim prens ise düşüncelere dalmıştı: “Hayat, dibinde şeker olmayınca amma acı”ydı. Düşündü durdu, yanıt kalbinden geldi: Gitmek (Her gidiş ölmektir biraz da). Bu değerli ve ender bulunan şekeri aramak için uzaklara, çok uzaklara gitmek (Yaşasın karaborsa!) Ertesi sabah şafak söker sökmez, kara küheylanını eyerledi, sonra (ben de soğuktan gocunmuyorum bu arada) üstüne binip, bir zamanlar sevdiği ancak şeker bulunmadığı için artık gözünden düşen ve hatta nefretle andığı bu yerden kaçarcasına uzaklaştı (Ömür biter bir yol bitmez).

Uzun ve zorlu günler boyunca dağları tepeleri aşarak at sürdü. Tanımadığı, bilmediği birçok ülkeden geçti, daha ön-

ce görmediği hayvanlara rastladı ve kıtada yaşayanların farklı gelenek ve göreneklerine tanık oldu.

Yağmur yağmaya başlamıştı, bu yüzden sığınacak bir köşe (msiye)^(*) buldu ve altına yumuldu (man altı)^(**). Sonra yağmur kesildi ama yorgunluktan bitkin düşmüştü ve karşısına bir salyangoz çıktı (marhane) (şeli Büyücü Merlin) ve Joseph çok mutlu oldu.

Dede sonra dedi ki; bir hana geldi ve burada güzeller güzeli bir prensesle tanıştı, Kral Jacquart'ın kızıydı bu.

Böyle bir yerde bu kızın ne işi olabilir ki dedi şövalye (adı Joseph'ti) kendi kendine, sonra devam etti belki onda şeker vardır. Kıza bir selam çaktı ve şöyle dedi:

“Bu ormanda yaşayan ejderha aşkına, içtiğin şarap ve içeceğin su aşkına, söyle bana prensesim, kankurutan otunun kanı aşkına, şekere ulaşmamı sağlayacak yolu göster bana.”

Bunu duyan prenses kıpkırmızı kesildi, gözünü devirdi ve öldü.

Bunun üzerine şövalye en güzel günlerindeki kadar üzgün, yeniden küheylanına atladı ve garip bir ülkeye vardı..!

(*) Yazar parapluie (şemsiye) sözcüğünün kökündeki para(korunak) ve pluie (yağmur) sözcüklerini ayrı kullanıyor (Ç.N.).

(**) Du + man altı (Ç.N.).

HIC
EST
JOSEPH

İkinci Bölüm

Yol beyaz, güneş keskindi. Her adım Joseph'e doğru atılmış bir azaptı küheylanı için.

İçinde bir aşk havası çığırın elflerin bulunduğu sardalye kutusuna vardıklarında, yola çıkalı henüz üç yıl olmamıştı. Şarkı şöyleydi:

Etekleri toplu gezen rahipler
Ve tarlalar adına
Göster karınzarını bana
Söyleyeyim kim olduğunu sana...

Bu hüzünlü ve gönül karartıcı hava oradan dörtmala kaçmakta olan Joseph'in hoşuna gitmişti. (Küheylan havayı sevmemişti).

Üçüncü Bölüm

Önemli değil.

Dördüncü Bölüm

a) Velhasıl kelim Joseph mahmuza yüklenmeye devam etti. Bu esnada kara bir buluttan rahmet yağıyordu üzerine. Ve nemli topraktan yükselen ozon kokusu hançeresini yakıyordu. Ve at sırtındaki uzun seyahatini müteakiben nihayet MAĞARA'nın ağzıyla ruberu geldi...

b) "Bu can sıkıcı biçem, yapıta kılğısal ve kuramsal açıdan çok şey kaybettirerek..." Joseph'in besleyici bir yemek hazırlamak üzere eyer kuburluğundan çıkarttığı kitap işte böyle başlıyordu.

Bu, Doktor Pomiane'ın yemek kitabıydı. Joseph yayını hazırladı ve mağaranın yanındaki kümeden bir tavuk avlamaya gitti.

Büyücü bu durumdan hiç de hoşnut kalmadı. Sırtında kamburu ve düşmanca bakan gözleri vardı. Alt dudağıysa neredeyse çenesinin altına kadar sarkmıştı. Bunu gören Joseph onu öldürdü ve çok acıkmış olan tavukla birlikte yedi.

Ve yeni mekânını keşfe çıktı.

İlk mağarada, abanoz ağacından üç sandık vardı - birincisinde kirli çamaşırlar, ikincisinde kirli bula-

şıklar, üçüncüsündeyse hizmetçi kız duruyordu. Joseph hizmetçi kızı bir köşeye sıkıştırdı ve asabı biraz bozuk olduğundan, kızcağız sutyenini kaybediverdi.

İkinci mağarada sandıktan eser yoktu ve her yer kalın bir toz tabakasıyla örtülüydü, bu yüzden tabandaki kapı görül-müyordu, ama hizmetçi kızın yardımıyla söz konusu tozu sü-pürmek için kullanılan bir aletle donanan Joseph, kapıyı bul-du. Ama açmayı başaramadı. Üstüne üstlük süpürgeyle alnını da patlatmıştı. Çünkü bir şövalye aklınıza gelebilecek her tür-lü silahı büyük bir ustalıkla kullanır belki ama iş süpürgeye gelince, orada durmak gerekir!

Bu arada küheylanının da yardımıyla, üç gün üç gece didi-nip kalın zincirden bir palanga imal etti. Zincirin bir ucunu kapının üstündeki halkaya geçirdi, öbür ucunu da kendi yük-lenip, güç almak için duvara dayadı sırtını, duvar çöktü ve Jo-seph'in ağzı burnu dağıldı.

Yılmadı, tam yedi gün yedi gece kapıyı çevreleyen toprağı eşeledi durdu, küheylansa duruma göre ya izliyor ya da uyuyordu.

Kapı, hiç beklenmedik bir anda gıcırdayarak açılıverdi ve... Aaa! Bir mucize! Ortada kapı filan yoktu, bu döşemenin bir parçasıydı yalnızca ve böylelikle Joseph her şeyi yerine yer-leştirmek zorunda kaldı.

Üçüncü mağarada, beyaz demirden bir çift mumluk, süslü bir Toledo Arpı, bronzla işlenmiş bir çift gözlük, ve bir dolap vardı, içindeyse

8 çift çarşaf

3 adet el havlusu

17 adet kalın havlu

2 banyo eldiveni
3 külot, "küçük gemi"(*) marka
ve burada sıralamamıza gerek olmayan birkaç küçük eşya
daha bulunuyordu.

Ansızın küheylanın ayakları arasından bir sıçan geçti ve korkuyla yerinden sıçrayan Joseph, dördüncü mağarayı buldu.

Ama mağaralardan artık gına geldiğinden, eline bir kazma geçirip sağa sola saldırmaya başladı.

Dördüncü vuruşunu pek iyi hesaplayamadığı için bir kaya parçası gözünün içine düştü ve bir anda koca bir kurbağaya dönüştü, sonra dönüp Joseph'e şöyle dedi:

"Joseph! İhanet ettin !"(**)

Olup bitenden hiçbir şey anlamayan Joseph, mağaranın lanetli olduğuna karar kıldı, kurbağayı defetmek içinse bir tutam nezleotu yaktı.

Bunun üzerine yer yarıldı (neyse ki Joseph'in altında değil) ve pullu, kocaman bir yaratık belirdi dumanlar arasında (Cecile Sorel'in(***) ta kendisi)

Joseph onu tanımadı (çünkü Sorel'in gençlik haliydi karşı-sındaki) ve bu nedenle eğilip selam da vermedi (yalnızca tanıdığınız insanları eğilerek selamlayın. Kutsal Kitap sayfa 92).

Perinin (evet bu bir periydi), bir çift ayakkabısı (herkes gibi), bir elbisesi (birçokları [özellikle kadınlar] gibi) ve bir değneği (tüm büyücüler ve henüz büyücü olmamış ama iler-

(*) Tanınmış bir çocuk iç çamaşır markası petit vaisseau (küçük tekne) ile petit bateau (küçük gemi) benzetmesi (Ç.N.).

(**) Hz Meryem'in kocası Joseph'e gönderine(Ç.N.).

(***) Cecile Sorel. Ortaçağda Fransa'nın Aquitaine bölgesinde yaşadığı varsayılan bir büyücü (Ç.N.).

de büyücü olmayı kafasına koymuş çömezler gibi) vardı.

Yalnızca tek bir sözcük çıktı ağızından (bkz. İmparatorluk savaşları).

Ve Joseph uyandı: Bu bir rüyaydı aslında. Karşısındaysa bir peri, bir mağara ve bir de kurbağa duruyordu, hepsi bu.

Ve peri bir bilmece sordu ona:

Osiris'in içinde, geceyarısı güneşinde
Düş kurar yolunmuş, zavallı bir pelikan
Güzel dudaklı Satiris
Çırılçıplak! Kalbindeyse heyecan
Cesaretin kılavuzunsa eğer
Yirmi adım say buradan
Karşına çıkan kayayı kaz
Uzun olsun kazman, sapiysa dişbudaktan
Bilmeceyi çözdüm dersin
Ziyaret ederse seni Merlin!

(Elbette kafiyeli konuşmamıştı ama böylesi daha güzel!)

Bu sözleri söyledikten hemen sonra peri, İngiliz sigarası dumanlarından oluşan bir bulut içinde kayboldu.

Joseph, yine mi rüya gördüm acaba diye düşündü; ama kendi kendisine attığı ikinci çimdik bir önceki kadar canını yakmıştı, bu yüzden herhalde gözümün içine bir kurbağa daha kaçacak, diye bir yorumda bulundu.

Mağaranın içine ansızın, şahane bir müzik ve ilahi bir ışık doldu, ve bir başka peri çıktı ortaya. İşte bu seferki, gerçek bir periydi. Ham ketenden üzeri dantel işlemeli bir elbise giymişti, yakası geniş, Kraliçe Medicis tarzıydı. İç gıdıklayıcı göğüs dekoltesini dalgalı kabarık bir muslin parça tamamlıyordu. Brokar kumaştan dikilmiş etek, sönük kalmasın diye iç taraf-

La Fee

tan küçük yastıklarla desteklenmişti. İrlanda dantelinden eldivenleri Arakne'yi bile kışkandıracak güzellikteydi. Elbisenin tamamını küçük parlak boncuklar süslüyordu. Kıyafetin, işinin ehli bir nakış ustasının elinden çıktığı belliydi. Etek uçlarında, üzeri biyelerle işlenmiş kendinden desenli bir kumaş kullanılmıştı, böylelikle aşağı kısımda tok bir hava elde edilmişti. Omuzlarına attığı ince tül den şal ise bu muhteşem görüntüyü tamamlıyordu. Elbisesiyle son derece uyumlu olan ayakkabıları iri elmaslarla bezenmişti.

Şövalye "Moda'nın Yankısı" dergisini okumadığı için tüm bu ayrıntıların farkına bile varmadı. Ve kibirli bir "Merhaba!" çıktı ağzından çünkü hiç aile terbiyesi almamıştı.

"Merhaba! Joseph!" dedi peri nazık bir edayla, adı Melanie'ydi. (*)

"Bende şeker var!" diye devam etti, "Ama kilosu 26 Frank."

Joseph, perinin bu işten sıkı kâr sağladığını düşündü, ama

(*) Melanie: Büyücü Merlin'in perisi Melusine'e gönderme (Ç.N.).

şeker almayı çok istediğinden, cebinden üç maravedis'' çıkar-
tıp periye verdi.

Maravedis 26 Frank değerindeki mallar için kullanılan, yaygın bir para birimidir çünkü bir maravedis bir frank eder: yani durum çok basit, yirmi altı tane vermeniz gerekir.

Peri, Joseph'e ödediği para karşılığı olan yedi kilo şekerini verdi ve ardında kokusu kaçmış bir parfümle Caron imzalı yüz pudrası karışımı bir bulut bırakarak, çekip gitti.

Joseph perinin geri dönme olasılığına karşı beş dakika boyunca hareketsiz bekledi, gelen giden olmayınca şekerini aldı ve ikinci mağaranın içinde bir yerlerde, hiçbir olümlünün bulamayacağı, gizli bir köşeye dikkatlice sakladı. (Bir olumlu olarak bu durumdan sakınması gerekirdi aslında).

Kafasını keskin bir kayaya dayayıp, bir bebek gibi uyumaya başladı. O gece, mağaranın duvarları içinde kendisine çıkış yolu arayan bir su damlacığı, granit tabakalar arasında yeterli bir delik açmayı başardı ve Joseph'in ademelmelerinin tam üstüne düşüverdi, Joseph apansız ve şiddetli bir bellek kaybına uğradı.

Ve genel bilinmezliğine (daha neler!) karşın, uyandığında, bir şeyin açık seçik farkına vardı: Hiçbir şey hatırlamıyordu.

Bu nedenle giyinmeyi unuttu ve bundan böyle sizleri çıplak bir adamın maceralarıyla eğlendirmeye çalışacağız, çünkü giyinmek içgüdüsel bir davranış değil, yalnızca bir alışkanlıktır (Bu noktada bireyin sinirsel boşalımıyla ilgili olarak Kant'ın alışkanlıklar açısından ele aldığı belleğin rolünden söz etmeden geçmeyelim).

Ama tıpkı devlet yardımı gibi sadık küheylanına sabah yorgurdunu vermeyi ve saatini, zembereğini attırıncaya kadar

(*). Maravedis: Eski bir İspanyol parası (Ç N)

kurmayı unutmadı.

Dördüncü mağaraya geri döndüğünde, ilk perinin bellettiği garip bilmecenin ateşten harflerle duvara kazınmış olduğunu gördü. Ve alışkanlıkları bir bir geri gelirken, pardösüsünü giyip, beşinci mağarayı gezmeye karar verdi.

Beşinci Bölüm

NOT: Mağaranın eşiğindeydi henüz. Ve işte karşısında
Bu bölüm duruyordu, ıssız, dolu geceyle, derinlerden bir
şiiirseldir. aşk fısıltısını andırıyordu, kumlar arasında sin-
sice yitip gitmeye akan küçük pınarın sesi.

Nereden geldiği belli olmayan bir ışık huzmesi, üzerinde
tuhaf hiyeroglifler bulunan ışıltılı bir daireyi aydınlatıyordu.
Ve Joseph okudu:

1	2	6/2	7
2	2/2	3.6	4.1 6.6
7	1.2,3	8.2,4,5	

Sanki birisi kulağına “mağaranın tabanı” diye fısıldamış gi-
bi, bir anda bilmecenin yanıtı tüm açıklığıyla belirdi kafasın-
da. Aslında bu bilmeceyi ezbere biliyordu çünkü sabah, bel-
lek yitiminden ötürü her yeni şeyin kolaylıkla zikrolduğu, ba-
kir bir beyinle bakmıştı duvardaki bilmeceye. Ve tüm anlam

bunda saklıydı: Görmek için yalnızca bakmak yeterdi.

Bunun üzerine sapı gürgenden yapılmış bir kazma aldı eline ve doğal olarak çabaları boşa gitti. Gürgen yüzünden elinde nasır çıktı üstelik, odun canına kastetmişti. Eline çakısını alıp, dişbudak kesmeye gitti. Tüy kadar hafif, sağlamlığı ve keyifli bir kullanımı birleştiren zarif bir sap imal etti. Kazmayı bu sapa ekledi, birkaç denemeden sonra alet iyice oturmuştu ve Joseph yeniden toprağı eşmeye koyuldu.

Daha ilk darbesinde, mağara tabanı kıvılcımlar saçarak paramparça oldu ve Joseph, tepe üstü yeşil gölgeden bir kuyunun içine düştü. Kuyunun dibi görünmüyordu. Şanslı sayılırdı, çünkü gölgede en azından nefes alabiliyordu, bu kuyu suyla dolu olsaydı çoktan şişmişti.

Bu gölgenin içinde tüylü ve gıt gıt gıdaak! diye bağırان gariپ mahluklar yüzüyordu. Joseph ortalık karanlık olduğundan neye benzediklerini göremedi, ama eğer etraf aydınlık olsaydı dedi kendi kendine, tavuk olduklarını mutlaka görürdüm.

Sonra düşmeyi sürdürdü. Aradan bir yıl geçti ve bu böyle yeterince sürdü, dedi ve durdu.

Aaa! Bir mucize! Küheylan karşısına geçmiş saf saf bakıyordu. Üstüne üstlük gölgeden eser kalmamıştı, görüş mesafesi açıktı ve taa ufka kadar kendi işlerine bakan deniz kestaneleri seçilebiliyordu.

O zaman şövalye "Mavi Aylar" kralının kentindeki belediye parklarından birinde olduğunu anladı, denizlerin ve dağların ötesinde bir yerde, on sekiz yaşından küçük kimsenin ölümle tanışmadığı bir ülkede.

Bir çeşme başında, hep yaptığından daha fazla zaman harcarken, kendi yansımasının tam karşısında içlere huzur veren bir hayal gördü. Kralın en küçük kızıydı bu, iştah açıcı koku-

lar salan bir istakozu mideye indirdikten sonra ellerini yıkmaya gelmişti. Durumdan hiç de hoşnut kalmayan Joseph gidip başka bir yerde kendi yansımalarını süzmeye karar verdi, ama bu kızın onu akşam yemeğine davet etmesine engel olmadı. Başta kabul edip etmemek konusunda tereddüt etti (çünkü hâlâ çırlıçıplaktı), ama kız ona rahatsızlık vermemek için hemen soyundu ve hatta göbeğine gıdı gıdı yapmasına bile izin verdi.

Akşam olduğunda Joseph tüm hazırlıklarını tamamlamıştı, yani bir kova su ve bir tarak yardımıyla saçlarını ortadan iki eşit parçaya ayırmış sonra bir tarafını sol kulağı üzerine diğer tarafınıysa sağ kulağı üzerine düşürmüştü, daha sonra giyindi ve şölene gitti. (Bir kova dolusu su, bu kez pek işine yaramamıştı ama küheylan bundan pek memnun kaldı).

Yolda giderken yaşlı bir kadın çıktı karşısına, boğuk bir sesle "Şölene gitme Joseph" dedi. Joseph gülüp geçti.

Yüz metre sonra ilkinden daha da yaşlı bir kadın çıktı yoluna ve daha da boğuk bir sesle yine "Joseph! Şölene gitme!" dedi.

"Nedenmiş o, nine?" diye sordu Joseph.

"Çünkü prenses onu çıplak gördüğün için seni öldürmeye yemin etti ve sana sunulan tüm yemekler zehirli olacak"

Joseph, aslında kız pek şekilsiz, pek çirkindi diye geçirdi kafasından ama iyi yetiştirilmiş bir delikanlı olarak, bu düşüncüyü kendine sakladı ve yolu çevreleyen çalılıklardan bir fındık dalı kesmekle yetindi. Sonra yeniden yola koyuldu.

O sırada yanından bir atlı araba geçiyordu, hemen içine atladı ve kentin kenar mahallelerinden gelen, onursuz hanımlardan birinin(*) yanında buldu kendini.

(*) Nedime anlamına gelen demoiselle d'honneur (onurlu hanımlar)'a gönderme. Demoiselle deshonneur (onursuz hanımlar) (Ç N)

“Siz de mi şölene gidiyorsunuz?” diye sordu Joseph.

“Üstüne bastın!” dedi kadın, bir yandan da sesi de tüyleri kadar güzel mi^(*) görmek için Joseph’in bacağına ellemeye koyuldu.

Zaaflarına yenik düşen Joseph ise “Öyle mi? Ne kadar iyi. Yanyana otururuz.” dedi. Şölen yerine varıncaya kadar başka da bir laf etmedi.

Deri pantolonlu bir uşak sarayın kapısında davetlileri karşılıyordu. Arabanın merdivenini özenle indirip Joseph ile yol arkadaşını dışarı buyur etti.

Bu arada yaklaşan bir araba daha vardı.

Sürücü “Çüüş!” dedi ve araba durdu. İçinden Joseph’in sohbetini ve şakalarını çok sevdiği dostu Barthelémy ile karısı indiler.

HIC EST
PARTE 147

(*) “Votre ramage est plus beau que votre plumage” (Sesiniz tüylerinizden daha güzel) La Fontaine’in “Karga ile Tilki” adlı fablana gönderme yapılmış.

“Nasılsın eski toprak?” dedi Barthélemy.

“Fena değil.” diye yanıtladı Joseph “Yani sağlığım izin verdiğince işte!”

“Ah! Ah!” dedi Barthélemy, bu parlak ve akıllıca sözcük oyunu karşısında biraz rahatsız. Başka da bir şey eklemedi sözlerine. Doğrusu bu durum ortamı berbat etmeye yetmişti.

İçeri girdiler ve yeni kesilmiş samanın harika kokusunu yayan, yeni biçilmiş yünden halıları ezip geçtiler.

Japon tarzında döşenmiş bir sofadan geçerek kralın huzuruna vardılar. Kral elindeki bilye torbasını yelpaze niyetine sallıyordu. Yanı başında bir köle derin bir uykuya dalmıştı. Salonda tatlı bir meltemin esmesini sağlayan çatı pencereleri çok yerinde bir uygulamaydı, ama gerçekte, su geçirmez çatı kaplamaları fiyatlarının bununla daha çok ilgisi vardı.

Kral ziyaretçileri karşısında görünce hoplayıp içeri kaçtı,

Çünkü çok çekingendi. Bunu gören Joseph, Barthelemy'ye:

“Neden burada bizimle değil?” diye sordu.

“ünkü gitti.” diye yanıtladı Barthelemy, sonra da kahkahalarla gülmeye başladı, doğrusu çok sıkı bir espri patlatmıştı yine.

Joseph de güldü ve sonra Barthelemy'nin bu kadar şakacı olabilmesinin bir şans olduğunu, kendisi de böyle zeki şakalar bulabilseydi ne kadar iyi olacağını düşündü, daha sonra kendisinin soylu doğduğu aklına geldi, oysa Barthelemy yalnızca bir tefeciydi ve sarayda Joseph daha kolay kabul görüyordu. Böyle düşünmek içini rahatlattı.

Bu arada kral, tanınmamak için gözüne güneş gözlüğü takmış ve salona geri dönmüştü.

şölen başladı.

Joseph, Barthelemy ile yol arkadaşının arasında oturmuştu. (Kadının adının At olduğunu söylemiş miydim?)

Doğuştan esprili olan At, daha çok espri bulabilmek için, sürekli içiyordu. Bu kadar eğlenceli iki kişinin arasında, Joseph kendini çok bn hissediyordu, sarf ettiği bir iki komik sözün diğerlerinin yanında değersiz kalması o yüzden o kadar önemli değildi.

Bu arada, koca bir domuz budunu At'ın eteğinin altına sakladı ve dokuz bardak içkiyi durumun farkına varmayan Barthelemy'nin sol cebine boşalttı.

Tatliya gelindiğinde At biraz kafayı bulmuştu. Joseph'i kucağına oturtup bukleleriyle boynunu gıdıklamaya başladı, bu durum Joseph aman dileyinceye ve sonra da hatunun burnunun üzerine sıkı bir yumruk indirinceye kadar sürüp gitti. Bu kadarcık şeyden canını hiç sıkmayan At, Joseph'e bu güne dek gördüğü ilk hoş sohbet adam olduğunu söyledi.

Ama işin sonunda Barthelemy konuya balıklama daldı.

Aynı anda içeri iki kedinin girdiğini gören kral "Çıkın dışarı, minnoşlar!" diye bağırdı. Barthelemy bu lafı üzerine alındı, çok rahatsız oldu ve küfelik olana dek içti.

Daha sonra cebinden, zor durumdaki bir büyücünün bir zamanlar kendisine rehin bıraktığı, sihirli değneği çıkartıp kendince numaralara başladı.

Korkunçtu. Değneği kullanmayı iyiden iyiye unutmuştu. Önce At'ın tabağını kurbağa yağmuruna tuttu. Bunun üzerine kadıncağız bir çılgılık atıp düştü bayıldı. (Joseph'in hain emelleri için iyi bir fırsat oldu bu). Sonra kölelerden birini balkabağına dönüştürdü ve kraldan azar işitti, sonra onu yeniden köleye dönüştürmeye çabaladı ama sonuçta ortaya bir dana çıktı ve kralın zaten dokuz tane danası vardı, çaresiz, bir servet ödeyerek kraldan danayı satın aldı.

Sonra karısını gençleştirmek için kolları sıvadı ama kadıncağız o kadar gençleşti ki Barthelemy'nin kucağına işedi sonra da tüm yediklerini çıkarttı, ne yapsın zavallı? Bu yaşta bir çocuğun onca yiyeceği sindirmesi düşünülebilir mi?

Bu olay üzerine karısından boşanan Barthelemy, Joseph ile birlikte şöleni terk etti. Küheylan dışarıda bekliyordu. Üzerine atlayıp şeker bulmak için dünyayı dolaşmaya çıktılar.

Otuz santim ilerlememişlerdi ki, kralın kızı yanlarına gelip Joseph'e zehir dolu bir bardak uzattı, dalga geçmek için de "İçiniz, bu zehirdir!" dedi. Joseph teşekkür etti ve bardağı kafasına dikti (aslında Barthelemy'nin sihirli değneğine güvenmişti). Bu güveni boş çıkartmayan Barthelemy, değneğini prensesin kafasına indirdi. Kızcağız kafasında koca bir şişlik kalakaldı. İyi olmuştu.

Sonra Joseph'i diriltti. Bu sefer yanılmamıştı, ama aksilik bu ya, o anda Joseph'in hafızası yerine geldi, çırlıçıplak olduğunun farkına vardı ve utancından yerin dibine geçti. Ama

mağaraya sakladığı şekeri de hatırlayınca bundan hemen Barthelémy'e söz etti.

“Yedi kilo mu! dedi Barthelémy. Senden hepsini 26.50 Franka satın alırım”

“Uyar! dedi Joseph, iyi bir pazarlık yaptığı için mutlu oldu.

Parayı ver”

Sonra artık kendisinde kalmadığını düşünerek yeniden şeker aramaya karar verdi.

“Dinle, dedi Barthelémy'ye, şimdi senin şekerin var. Benim yok. Benimle gel, bana şeker bulalım, sonra sana seninkinin yerini söylerim”

“Uyar, dedi iyi bir tefeci olduğu kadar iyi de bir dost olan Barthelémy. Hadi bakalım!”

Ve yola koyuldular. On beş gün boyunca at sürdüler. Mağaraya vardıklarında doğal olarak şeker yerine pis kokulu ateşler kusan bir ejderha buldular.

“Şunun ateşini söndürelim mi?” dedi Barthelémy

“Uyar!” dedi Joseph ve ikisi el ele verip kısa sürede ateşi söndürdüler. (Elbette bu arada yağın yağmurdan da bahsetmemiz gerekir. İşin içinde Barthelémy'nin sihirli değneğin parmağı var mı, onu bilmiyorum.)”

Ama elde ettikleri tek şey, ateş püskürtmediği vakit, çok komik görünen, söndürülmüş bir ejderhaydı ve şeker kadar değerli değildi. Joseph için bir panzehir hazırladılar, bu sayede sivrisinek ısırıklarına karşı korunmuş oldu, ve sonra tıpkı yangından sonra ocaklarına geri dönmekte olan itfaiye erleri gibi hızlı hızlı yola koyuldular.

Yol, Barthelémy'nin Joseph'i güldürmek için anlattığı fıkralarla geçmekteydi. Ama fazla çaba harcamasına gerek yoktu çünkü Joseph makaraları koyvermişti ve midesine ağrılar gi-

rene kadar güldü ve sonunda şifalı ot kaynatıp, bir kocakarı ilacı hazırlamak zorunda kaldı. Ilacının yan etkilerinin geçmesi için iki gün bekleyerek vakit kaybettiler, ama zaten ne-reye gittiklerini bilmediklerinden vakit kaybı sayılmazdı bu.

Yolculuklarının üçüncü ayında gökte garip şekiller görüldü ve ilerde yol üzerinde tavuk ayakları üzerine oturtulmuş küçük bir izbaya^(*) rastladılar, fırıldak gibi dönüp duruyordu.

“Stop!” dedi spor argosundan iyi anlayan Barthelemy. (Ha-endel’in de çok kullandığı bir sözcüktür bu.)

“Uyar demeyecek miydik? diye sordu Joseph

- Çok aptalsın! dedi Barthelemy gülerek

- Sahi yahu! dedi Joseph ve o da güldü

Bu arada izba durmuştu, içinden bir kırkayak bir de baba-yaga çıktı. Kırkayak biraz sersemlemiş görünüyordu ama baba-yaganın duruma alışkın olduğu her halinden belliydi.

Baba-yaga baş dönmesini önlemek için ters yöne hızla dönmenin yeterli olduğunu açıkladı böylelikle asla sersem-lenmezdi. Tek zorluk uykudan önce süt içmek istendiğinde ortaya çıkıyordu. Çünkü tereyağ içiyordunuz ve bu hiç de kolay değildi.

“Harika, dedi Joseph, haydi işe koyulalım.”

Ve Barthelemy, baba-yaga'ya şöyle sordu:

“Şekeriniz var mı ?” diye

- Hayır diye yanıtladı baba-yaga ama olsaydı bile size vermezdim.

- “Yaa demek öyle!” dedi Barthelemy. Ve onu öldürdü ve evin içinde iki yüz gram şeker olduğu ortaya çıktı. “Değdi doğrusu!” dedi Barthelemy Joseph’e, Joseph evet diye cevap verdi, ağlıyordu. Ve ikisi birlikte uzaklaştılar. İyi kalpli olduk-larından şekerini kırkayağa bırakmışlardı.

(*) Küçük Sibirya kulübesi (Ç N)

Yazık olmuştu çünkü kırkayak şeker hastalığından mustaripti. Ama iyi niyetli olmak, incili kaftana bürünmekten iyidir ve Joseph ile Barthelemy böylelikle yola devam ettiler.

Bir akşam karanlık bir ormandan geçerken karşılarına, kötü bakışlı, korkunç bir trol çıktı. Elinde koca bir gürz, üzerindeyse, Allahın ormanındaki değişik hayvanların derilerinden bir giysi taşıyordu. Bunu göre küheylan Gedeon, dehşetle irkildi ve Barthelemy ile Joseph'i üzerinden attığı gibi dört nala kaçıp, bir katran gölünün içine düştü. (Ertesi sabah kilolarca zift yutmuş ve kaçmış olmaktan memnun geri döndü.)

Bunu gören trol, iki kafadarın üzerine çullandı ve trol takunyalarıyla haşin tekmeler indirerek, onları karanlık yeraltına indirdi.

Troller dört bir yana koşturup duruyorlardı. Yüzündeki yaşlanma izleriyle başa çıkmayı başarmış tek bir trol yoktu aralarında. (Bunlar Barthelemy'nin sözleriydi ve Joseph anlamadığı halde onayladı.)

Trol, gürz darbelerini eksik etmeyerek onları bir zindana soktu ve paslanmış zincirlerle kollarından duvara bağladı.

Aradan iki yıl geçmiş ve Joseph acıkmaya başlamıştı (sekiz gündür yiyecek verilmiyordu), Barthelemy'e dönüp "Kaçsak nasıl olur?" dedi.

"İyi fikir" dedi Barthelemy. Ama bunu sekiz gün önce tam acıkmaya başladığımızda düşünebilirdin.

- "Aç trol oynamaz" dedi Joseph ilk kez Barthelemy kadar zekice bir yanıt vermiş olmaktan ötürü gurur duydu. Ama Barthelemy "1643 Vermot'da okudun değil mi?" dedi, gülmüyordu. Joseph utancından kıpkırmızı kesildi, oysa bu Vermot her ne idiyse, hayatında duymamıştı.

Muhafızın gözünden kaçmış bir ayakkabı çekeceği yardımıyla duvarın tuğlalarından birini yerinden oynatmaya çalıştılar.

Fakat bu hayli zor bir işti çünkü duvarlar tuğladan değil beton bloklardan inşa edilmişti! En sonunda hücrenin yanındaki dehlize süzölmeyi başardılar.

Ve sevinçten çılgına dönüp, başladılar horon tepip şamata yapmaya. Çok geçmeden troller üzerlerine çullandı ve bizimkileri başka bir hücreye tıktılar.

Ama bu kez, onlara yol gösterecek bir amaçları, bunu gerçekleştirmek için de dağları bile yerinden oynatacak yürekleri vardı. Bu kez, kırışı kırmak için sekiz gün beklemediler.

Başka bir ayakkabı çekeceğiyle (Barthelemy'ninki), her şeyi baştan aldılar ve çabaları başarıyla ödüllendirildi.

On bir kilometre uzunluğundaki duvar boyunca çıt çıkar-

madan yürüyorlardı. Yolun sonunda canhıraş bir at kişnemesi duyuluyordu ve küçük bir mağarada küheylanı gördüler, zincirlerle bağlanmıştı, çevresini sarmış olan on iki trol, boğazından aşağı nefes açıcı pastil yuvarlıyordu. Müthiş sinirlenen Barthelemy, Joseph'in ayakkabılarından birini kapıp (Joseph tepe taklak oldu), trollerin üzerine fırlatınca, ödü patlayan troller, bir anda çil yavrusu gibi dağılıp, mağaranın en ücra köşelerine saklandılar. Joseph ve Barthelemy küheylanın üzerine atladıkları gibi yeraltındaki dehlizlere daldılar. Yüz

metrelik bir yoldan sonra her ikisi de biraz sersemlemişlerdi, çünkü küheylan tıpkı bir ceylan gibi seke seke ilerliyordu alçak tavanlı geçitlerde. Bu duruma rağmen yol üzerinde gördükleri gezintiye çıkmış bir dişi trolü yakalamayı ihmal etmediler, ve rastlantıya bakın, o da bir kral kızıydı. "Fidyeye isteriz" dedi birden bire tefecilik günlerini hatırlayan Barthelemy.

"Uyar!" diye yanıt verdi Joseph (bu sözün cılkını çıkarmıştı ve bu da küheylanın gözünden kaçmamıştı)

"Hatuna biraz ilgi göstersek mi?" diye devam etti, aklından kötü fikirler geçiyordu. Barthelemy

pek istekli görünmedi. Küheylanın hoplayıp zıplamaları yüzünden, Joseph'e göre çok daha kötü hissediyordu kendini hem, şu dişi trol ile ilgilenmek mide isterdi doğrusu.

"Ihiiii... Ihiiii..." dedi küheylan. Joseph ve Barthelemy, onu dişi trolle birkaç dakikalığına yalnız bırakmak üzere sessizce uzaklaştılar. Döndüklerinde trolün saç başı biraz bozulmuştu, küheylan ise yorgun görünüyordu.

Buna rağmen hepsini sırtına alıp, kralın sarayına kadar taşıdı. Neyse ki saray yüz kilometrecik uzaklıktaydı.

Her şey çok güzeldi. Arles salamından kedi merdivenleri çevreye iştah açıcı, hoş bir koku yayıyordu. Ve seramik kâse-lerde nilüfer çiçekleri vardı. Kral topacının peşinden sağa sola koşturup duruyordu. Bayramlıklarını giymiş köleler, cam şişelerin içine üfleyip, ağaçları sallayan rüzgâr sesini taklit ediyorlardı, çünkü yeraltında duvarlar insanın üstüne üstüne geldiğinden, dikkati başka yere çekmek gerekiyordu. Ortaya çıkan yanılısama tam anlamıyla kusursuzdu.

Salamların önüne gelince duran küheylan tek bir adım daha atmamak için ayak diredi. Barthelemy bu inadı anlayışla karşıladı ve kalan yolu yürüdüler.

Kızının geri döndüğünü gören kral, ona doğru kollarını açarak koştu ve "Topacım nerede?" diye haykırdı.

Joseph "Bir dakika, dedi, bizim fidyeyi konuşsak."

"Ne?" diye haykırdı kral, "Ne kadar?" (Amerikan bir baba ve trol bir anneden doğmaydı ve bazı sözcüklerin ne anlama geldiğini çok iyi bilirdi)

- İki yüz gram şeker" dedi Joseph. Ama Barthelemy ekledi: "Kişi başına iki yüz gram!"

- Ama bu dört yüz eder! dedi kral

- Yoo, hayır hayır! Altı yüz! Küheylanımızı es geçmezsiniz umarım. Açıkgoz davranmıştı yine.

- Tamam tamam işte size altı yüz gramlık bir çek! Soldan ilk kapı... Eğer benim topacı görürseniz..."

Joseph ve Barthelemy, küheylanla buluşmadan önce gidip şeker aldılar. Küheylan, asılı duran salamları imha etmekle uğraşıyordu bu sırada.

"Salamlara verilen zarar karşılığı altı yüz gram isterim!" dedi Kral.

"Şeker mi?" diye sordu Joseph.

- Elbette, dedi Kral.

Elbette! diye tekrarladı Barthelemy. Ve sonra ekledi: "Böyle kötü kalitedeki bir şeker için pişmanlık duyacağımı sanıyorsanız aldanıyorsunuz"

- Elbette sanmıyorum, geri verin yeter!"

Doğruluğu çok seven Joseph bir terazi getirip şekerini tarttı. Elli gram eksik çıktı.

"Bana borçlusunuz hemen bir mukavele istiyorum"

"Bir mukavele" dedi Barthelemy.

Ve Kral buna çok güldü. Ama yine de istediği mukaveleyi aldı.

Böylelikle Barthelemy, Joseph ve küheylan trollerin krallığından çıktılar. Çıkışta yine de yaptıkları harcamalar karşılığında vergi ödemeleri istendi, yoksa iki yıl on bir gün hapis cezasına çarptırılacaklardı ve Joseph'in cebindeki maravedisler suyunu çekmek üzereydi.

Bu krallıktan çok uzakta bir ovada tarlakuşu avlayan bir adam gördüler. Gökte kuş gözüküyordu ama adam tüfeğini her ateşlediğinde, ayağının dibine bir tarlakuşu düşüyordu.

Siniri yavaş yavaş yatışmaya başlayan küheylan, "Bunu nasıl beceriyor?" diye sordu.

- Bilmem ki! dedi Joseph.

- Kendisine sorsak nasıl olur? dedi Barthelemy. Ve sordu.

- Amma da safsın, tarlakuşlarını namlunun içine yerleştiriyorum tabii ki!

Tabii ki sizin adınız da Christophe Colombe(*) dedi Joseph

- Üstüne bastın! diye yanıt verdi adam. "Ahmak sürüsü siz."

Son derece nazik bir şekilde onları selamladıktan sonra ormanda kaybolup gitti. Joseph ve diğerleri yollarına devam et-

(*) Tarlakuşu ve güvercin (colombe) ile söz oyunu (Ç.N.)

tiler derken engin bir su kütlesinin önünde buldular kendilerini, su tuzluydu ve spazm benzeri hareketlerle dalgalanıyordu.

Bu deniz olmalı diye düşündü, bir zamanlar böyle bir şeyden söz edildiğini duyan küheylan. Ama bu fikrini kendine sakladı.

“Bu deniz!” diye bağırdı Joseph. Ağzı küheylan kadar sıkı değildi.

-Buharlaştırsak nasıl olur? dedi Barthelemy. Böylelikle tuz imal ederiz ve tuz satıp şeker alırız.

“Zevk meselesi! dedi Joseph. “Ben de aynı fikirdeyim! Hem her durumda şeker diye satabiliriz tuzu da!”

Sekiz gün çabaladılar ve bir sebze çorbasına koyacak kadar tuz çıkarabildiler. Durumdan mutlu oldular ve oturup sebze çorbasını içtiler ve yollarına devam ettiler.

Üçüncü gün, yaşlı mı yaşlı bir kadına rastladılar. Çenesi yerlerde dolaşmasın diye altına baston oturtmuştu ve bu bilgelğin bir ifadesiydi.

“Selam bebeler! Aranızda tuz isteyen var mı? dedi yanındaki koca tuz torbasını göstererek.

Alçak Barthelemy de “Tamam bizdeki şekerle değiş tokuş edelim isterseniz” dedi. Ve küçük bir torba tuz uzattı. Ama kazıklanmıştı açıkçası, çünkü kadının verdiği torbada on kilo şeker vardı. Yaşlı kadın en az onlar kadar açıkgözdü. Ama torbasında bu kadar şeker varken, yine şeker almak istemesi pek gariplerine gitti. Şeker zehirli olmalıydı (Çok açık değil mi?), torbayı buldukları koca bir delikten aşağı boşalttılar. Korkunç bir homurtu yükseldi delikten ve bir ayağı yaralanmış bir pislikböceği çıktı dışarı.

“Zeus'un belası beyinsiz takımı! dedi böcek, tam kafamın üzerine düştü bu meret, canım yanıyor!”

Barthelemy saygıda kusur etmeden pislikböceğine, yaralanan yerinin kafası değil ayağı olduğunu anımsattı, ve bir dayanayı bile yere yıkacak güçte bir kuyruk darbesi yedi.

“Raconda bir yanlış mı yaptık?” diye sordu göğsünü ovuşturarak (Zor durumlarda sokaklarda geçirdiği yıllara geri dönüyor ve kullandığı sözcükler değişiyordu.)

- Ama lütfen, sizi yaralamak aklımızdan bile geçmemişti diye devam etti Joseph.

- Üzerime değil de yanıma boşaltmayı aklınızdan geçirebildirdiniz! Nemrutluğu elden bırakmamaya kararlı görünüyordu pislikböceği. Ama birkaç dakika geçmeden onları evinde porto şarabı içmeye davet etmişti bile.

Küheylan bir yalak dolusu katranı tercih edeceğini tam söylerken, Joseph bunun doğru bir davranış olmayacağını fısıldadı kulağına, bunun üzerene küheylan da öyle dedim ama aslında başka bir şey söyleyecektim diye geveledi, ayrıca Madere şarabının harika olduğunu da.

“At suratlı! Madere değil malaga şarabı!” diye gürledi pislikböceği.

Yine de onları evine götürdü ve kurabiye ikram etti. Ama kurabiyeler öyle kuruydu ki, ne birinin ne ötekinin ne de diğerinin boğazından geçmedi. (Üç kişiydiler.)

“Benim muskat ağızlara layık değil mi ha” dedi gevrek gevrek gülerek.

“Hiç sormayın! dedi Barthelemy. Ben de size konyagımı ikram etmek isterim. Dönünüz arkanızı.”

Ve pislikböceği arkasına öyle bir tekme indirdi ki, zavallının kıcı yeni açmış kiraz çiçeği rengine döndü.

“Hiç de fena değil! dedi ama biraz daha yağlamalıydın.”

Joseph pislikböceğinin sıra dışı bir şahsiyet olduğuna kanaat getirdi, ve bu muhabbete o da katıldı.

“Meyankökü ister miydiniz?” Ve çenesine sıkı bir yumruk indirdi. Ama ıskalayıp dolaba vurunca iki parmağı kırıldı.

“Biraz porto?” dedi pislikböceği sevimli bir tonla. “Soğuktan çatlayan ellere iyi gelir.”

Ve Joseph ilki kadar kuru bir kurabiyeyi daha mideye indirmek zorunda kaldı. Artık hiç reddedemeyecekti çünkü dolap gözünü korkutmuştu.

Bunun üzerine pislikböceği odanın içinde bir iki adım atıp “Haydi dans edelim!” dedi.

Parkenin tahtalarından birine basınca korkunç bir gıcırta çıkardı. Küheylana “Siz bu parkenin üstünde duracaksınız.” dedi. Barthelemy’e dönüp “Siz bakacaksınız.” dedi. Sonra ay-nını Joseph’e de söyledi. “Bense, bakacağım.”

Çok eğlenceliydi, eğlenceli olmasına ama küheylanın da belirttiği üzere kim dans edecekti?

“At kafalı. Size tahtayı tutmanızı söyledim. Fikrinizi soran olmadı.”

Bunun üzerine kapı çalındı.

Joseph, Barthelemy’e “Git aç bakalım” dedi. Diğer emre itaat etti ve içeriye yaşlı bir çatı penceresi girdi.

“İyi günler!” dedi Barthelemy sevimli sevimli. Pencere ya-nıt vermedi.

(“Doğuştan sağırdır, diye fısıldadı pislikböceği. Dans etmesini izlemek çok eğlenceli olacak”.)

Gerçekten kabalaşmaya başlamıştı. Joseph, Barthelemy ve küheylan başlarının ağrıdığı bahanesiyle izin istediler. Bunun üzerine pislikböceği onlara esenlikler diledi.

Bir dörtyol ağzına gelmişlerdi, birdenbire karşlarına Azor çıktı. Joseph’in bir zamanlar tanıdığı dişsiz, yaşlı bir kedydi bu. Tıka basa doldurulmuş bir sırt çantası taşıyor ve avazı çıktığı kadar bağırarak açık saçık sözleri olan bir şarkı

söylüyordu.

“Selamlar! dedi küheylan. Aşk meşk işleri nasıl gidiyor?

- Boktan, dedi Azor. Meyankökü ister misin?

- Hayır, çok teşekkür ederim, dedi Joseph'in söylediklerini hatırlayan küheylan. Parmaklarına dikkat et.”

“Olur.” dedi Azor. Ve endişeli bakışlar atarak oradan uzaklaştı. Bu arada elindeki çantada on bir kilo meyankökü taşıdığını eklemeyen geçmeyelim. Küçük bir köprü üzerinden geçerken tütsü bulutunun içine girip göğe yükseldi.

Joseph ve Barthélémy bunun üzerine bir tekne inşa etmeye karar verdiler.

“Bir ne?” diye sordu dedi denizcilikten hiç çıkmayan küheylan.

- Bir tekne. Tek tek tek ne ne ne diye açıkladı Barthélémy.

- Haa... Öyle mi? Pek güzel! dedi aptal durumuna düşmekten çekinen küheylan. Peki nerede kullanacaksınız şu tekneyi?

- Elbette suda, dedi Barthélémy.

- Yüzüyor mu yani?

Artık dayanamayan Joseph küheylanın iki kulağının tam ortasına bir yumruk yapıştırdı ve istediğini alan küheylan memnuniyetle kişnedi.

Barthelemy ağaç kesme işine koyulmuştu bile. Bu arada Joseph metalden bir kayık inşa etme fikrini ortaya attı.

“İyi de nereden bulacağız demiri şimdi?” diye sordu Barthélémy.

- Demir demedim ki, metal dedim, dedi Joseph.

- Haa! Tamam öyleyse. Kusuruma bakma dedi Barthélémy ve arkasını dönüp işine devam etti.

Bu mu? diye sordu Joseph'e.

- Evet! Gördüğün gibi yüzüyor.

“Tekne dediğiniz şey bu mu?”

Küheylan kızarmıştı utancından.

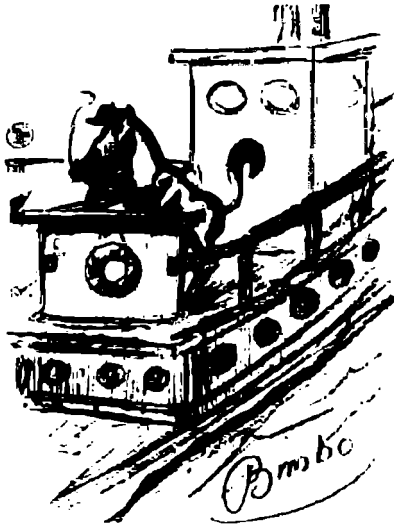
- Aynen öyle, dedi Barthelemy, alaycı bir gülüşle. Ve kestiği ağaç tam küheylanın kafasının üstüne düştü. “Ufff!” dedi küheylan ve başka bir şey söylemedi. Ama kafası iki katına çıkmıştı. Ve bu sayede teknenin ne anlama geldiğini de anlamış oldu.

“Ben sudan hoşlanmam.” dedi

Meyankökünü mü tercih ederdin? dedi zalim bir tonla Barthelemy.

Tamam tamam abartma lütfen, dedi Joseph. Zaten kafasında Nijni Novgorod kulelerinden birini taşıyor, üzerine fazla gitme.

Eh bu arada, tekne de tamamlanmıştı neredeyse.

Yalnızca gövdesi, güvertesi ve bir de direkleri kalmıştı ama, Joseph'in gömleğinden dikilen yelkenler hazır ve nazır bekliyordu.

Tekne tam sekiz gün sonra Joseph'in kazmış olduğu bir havuzda yüzmeye başlamıştı bile.

"Herkes binsin!" diye bağırды küheylan, bu geçen zaman içinde yaşlı bir deniz küheylanı gibi davranmayı öğrenmişti. Ağız dolusu çiğnenmiş tütün tükürdü ve güverteye çıktı. "Yelkenler fora! Orsalayın!"

- Nereden öğrendin böyle konuşmayı, köpoğlu seni, dedi Joseph.

- Cahil mi sandın beni çapa! denizciler hep böyle konuşurlar çünkü.

- Ne yazık ki onca sözü boşuna sarf ettin, dedi Barthelemy. Şimdi tekerlekleri takma zamanı, karada gitmek daha az tehlikeli hem sonra toprağı terk etmeye de niyetimiz yok.

- Hay Allah! dedi küheylan, sonra başka bir şey söylemedi.

- Evet öyle, hem sen de bizi çekeceksin anlaştık mı? dedi Barthelemy.

- İyi fikir, böylesi daha iyi olur, dedi Joseph.

Sekiz kilometre ilerlediler ve Yeşildeniz'e vardılar, içi sülük doluydu.

"Tekerlekleri toplayalım mı? Toprak midemi bulandırıyor da!" dedi küheylan.

- Peki!.. dedi Joseph. Bir defaya mahsus olarak denize inebiliriz.

Bunun üzerine küheylan kafasına kasketini geçirip, kaptan köprüsü üzerinde sandal gibi sallana sallana volta atmaya başladı.

"Öyle pat diye olmaz!" dedi, misana direğindeki gabya yel-

keninin iplerini sal, iskele tarafına geç ve küreklere asıl!”

Joseph denileni yaptı ve sonuç olarak teknenin yol almasında gözle görülür bir iyileşme oldu. Denizciler çok kaprislidir... Ve Barthelemy ile birlikte her ne kadar bir çöpçünün bile midesini bulandıracak kadar tütün kokuyor olsa da küheylanın derin deniz bilgisine hayranlık duydular.

On beş gün sonra, acıkmaya başlamışlardı, bir olta yapıp on dakika içinde altı düzine sülük tuttular.

Küheylan dişlerinin arasından çıkan bir sesle “Biz mi onları yiyelim, onlar mı bizi yesin?” diye sordu.

Barthelemy, endişeli bir ses tonuyla “Göreceğiz” dedi.

Gerçekten de günlerini gördüler. Dört saat boyunca sülüklerle boğuştuktan ve onları suya geri attıktan sonra her biri bir litre kan kaybetmiş durumdaydı.

“Yeterince eğlendik. Haydi vira vira! diye bağırdı küheylan.

Joseph bir manevra ile gemiyi hiçbir şey olmamış gibi eski rotasına oturttu.

“Ben emir vermeden haa! dedi küheylan. “Tatlı su kaptanı köpeği kılıklı şey seni! Şimdi boyunun ölçüsünü alacaksın!”

Barthelemy değişiklik olsun diye define aramayı teklif etti:

Küheylan kaptan kamarasına indi, haritalarını saatler boyunca inceledikten sonra şöyle buyurdu:

“Burnu güneye çevir. 46° 57' enlem, üç metre boylam, bu dediğim yerde kesinlikle bir define var. En azından bugüne kadar kimse oraya gidip, aksini kanıtlamamış.”

“Biz gidelim öyleyse!” dedi mutluluktan dört köşe Joseph.

Ve tekne güneye doğru döndü (Bu işte bir büyü vardı, eğer küheylan bilinçli olarak kuzey yerine güney demediyse). Öyle olmalıydı çünkü gün geçtikçe küheylanın suratı daha çok asılıyordu.

“Neptün adına!” dedi. “Bu tanrının belası gemi bizi doğru-
dan kuzey kutbuna götürüyor.”

Ve tekne gerisin geriye döndü, bu sayede bir aydan az bir
zamanda adaya vardılar.

Bu çok güzel bir adaydı. Her taraf palmiye doluydu, palmi-
yelerin üstünde maymunlar, maymunların üstünde pireler ve
su dolu eski bir volkan vardı.

“Yine bir dönme!” dedi küheylan, kendini ifade şekli son
derece özgürdü son günlerde. Joseph ve Barthelemy kızardı-
lar ama hiçbir şey söylemediler.

Sahil ince bir kumla kaplıydı ve buradan oraya koşturup
duran istiridyeler görünüyordu. İnci avlıyorlardı! Aslında
kimse oturup, “Bu istiridyeler incilerini nereden buluyorlar?”
diye sormaz kendine: İşte yanıtı. Inciler boşuna saklanıyor-
lardı, istiridyeler daha antrenmanlıydılar ve onlardan daha
hızlı koşuyorlardı.

“Amma da çok inci var! dedi küheylan. Tahminen taklit-
tirler. Biz altın sarısı, şıkır şıkır liraları aramaya başlayalım.
Geç olsun güç olmasın!” (Bunu bir okul kita-
bında okumuştı ve hâlâ ne anlama geldiğini
bilmiyordu.)

“Uyar!” dedi Joseph ve Barthelemy, akıllarına
çocukları gelmişti.

Erzak ambarından ve biri diğerinin arkasında
ilerlediler. Küheylan eğerinin üzerinde bir lit-
re rom, kulağının üzerindeyse kasketini taşı-
yordu.

Ve karşılarına eski bir yol levhasının çıktı
Define... 50... yazıyordu.

“İşte bulduk, dedi Joseph. 50... de bir define var.”

- Elli ne? dedi küheylan.

- Elli dönüm! Ne olacak başka! Aralarında matematikten anlayan bir tek oydu.

- Kazıyor muyuz yani? dedi Joseph.

- Bir dakika, dedi küheylan. Şu dönüm dediğin ne kadar uzunlukta?

- Göreceğiz, dedi Barthelemy, biraz ilerleyelim de.

Biraz ileride, bir ağaç üzerine çivilenmiş bir başka yazı daha vardı, ilkinden çok daha eski görünüyordu ve üzerinde şu yazı okunuyordu:

Devlet hazinesine katkıda bulunun: 50 Frank.

"Kahr..!" dedi küheylan. Yine başa döndük."

- Öyle görünüyor. Biraz daha ilerleyelim mi? dedi Joseph.

- Ağzımdan aldın! dedi Barthelemy.

Böylelikle biraz daha ilerlediler, bu kez karşılarında tam define saklanabilecek loş ve gizemli bir vadi uzanıyordu. Abanoz ağacından yapılmış bir haç küçük bir toprak tepeliğin üzerinde duruyordu, ve tam altında paslanmış bir sandık bulunmaktaydı.

"İşte bu sefer gerçek bir define bulduk" dedi Joseph.

Küheylan kalbi deli gibi atarak sandığa toynağıyla harika bir vuruş yaptı. Ve içinden altın bir kutuyla korunan sararmış bir parşömen çıktı.

Siyah üzerine beyaz harflerle şu sözcükler okunuyordu: "Arayan kişi, artık aramana gerek kalmadı. Bir define var. Tek yapman gereken onu bulmak. Biraz şansla çok da zor değil."

Hepsi buydu.

"Ben denerim!" dedi küheylan.

- Ahmak! dedi Joseph, sen bir insan değil atsin.

- At mı dedin? Ağzını topla, ben bir küheylanım! diye cevap verdi durumdan hayli rahatsız görünen küheylan.

Haydi haydi, belki de yalnızca bulduğumuz noktayı

kazmamız gerekiyordur, dedi Barthelemy.

Böylelikle kazmaya başladılar, ve Aaa! Bir mucize! Kafaları karabina kurşunuyla delik deşik olmuş iki iskelet buldular. (Ancak karabina bu kadar zarar verebilir, diye düşündüler, çünkü kafataslarının yerinde yeller esmiyordu).

Iskeletlerin altında ise üstü tahta oymalarla süslenmiş kocaman bir çelik sandık hareketsiz durmaktaydı.

“Böyle hareketsiz kalmak için kafasının üstünde sıkı bir darbe yemiş olmalı.” dedi Joseph (Pislikböceğini düşünmüştü bir an.)

Ne yaptılarsa sandığı açmayı bir türlü başaramadılar. Sonunda küheylan sandığı sırtına yüklendi ve hep beraber gemiye döndüler.

Kaptan köprüsüne ilk çıkan küheylan oldu, ama iskelenin üzerindeki halkalardan birine toynağı takılıverdi ve sırtındaki sandıkla, tepeüstü ambar ağızlarından birinin içine yuvarlandı.

“Amma hızlısın yahu!” dedi hayranlık içinde kendisini izleyen Joseph, çok geçmeden yanında bitivermişti.

Melankolik bir haldeki küheylan yanıt vermedi. Kasketi kafasının üzerinde biraz garip duruyordu.

“Neden kasketini böyle taktın?” diye sordu Barthelemy.
- Bilmem! Öyle bir fikir işte!.. diye kaçamak bir yanıtla geçiştirdi küheylan.

Ama akşam Joseph ve Barthelemy bifteğin garip bir şekilde at koktuğunu düşünüler.

Ertesi gün teknenin yan tarafından boğuk bir gürültü duyuldu ve saçı başı birbirine karışmış yerlilerle dolu bir Kızıl-derili kayığı, gemiye yanaştı.

Yerlilerin şefi iskeleye çıktı. Adi Arthur’dü.

“Vıııjt!” dedi küheylana dönüp.

“Vıııjt!” diye yanıtladı küheylan alay dolu bir tonla.

Bunun üzerine şef süklüm püklüm gerisin geriye kayığına döndü. Vahşilerin gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

Küheylan zafer dolu bir edayla “Yelkenlerinin ölçüsünü aldılar! dedi

- Denizci argosuna yavaş yavaş alışmaya başlayan Barthelemy ise “Öyle görünüyor.” diye yanıtladı.

Bu olaydan sonra bir daha vahşiler yollarına çıkmadılar, zaten iki saat sonra gemi demir almıştı. Sandık ise küheylanın yatağının altına dikkatlice yerleştirilmişti.

Açık denize çıktıklarında Joseph, sandığı açmayı önerdi.

Levy ve pensleri bulmaya gittiler ve birkaç dakika sonra güverte yorgunluktan bilincini kaybetmiş, tükenmiş bedenlerle doldu, hiçbirinin mekanik bilgisi yeterli olmamıştı.

Kendine ilk gelen küheylan oldu ve bir tencere dolusu kaynar suyu Joseph ve Barthelemy’nin suratına boca edip uyandırdı onları.

Bu basit ama yararlı uygulamadan sonra, iki zavallının başında tek bir saç teli bile kalmamıştı ve yolculuğun geri kalanını kafalarında birer bone ile geçirmek zorunda kaldılar.

Bu arada ertesi gün küheylanın aklına bir fikir geldi.

“Sandığı buraya getirip güverte köşküyle misana direğinin ortasına koy!” dedi Barthelemy’ye.

Joseph söyleneni yaptı. Bunun üzerine küheylan koca sereni bir balta darbesiyle yere yıktı, seren sandığın tam üzerine düştü ve onu ortadan ikiye ayırdı.

“Yine de iyi bir fikirdi, bin kunduz! diye bağırdı. Artık herhalde yarılmıştır.”

Gerçekten de sandık yarılmıştı ve ortalığa bir duman yayıldı.

“Git bir bak!” dedi Joseph Barthelemy’e.

- Sen bak, dedi Barthelemy.

- İkiniz de birbirinizden ödleksiniz, dedi küheylan. "Gidip

birlikte bakın!"

Joseph cesaretini toplayıp ileriye doğru bir adım attı ama sandıktan on metre uzaktaydı hâlâ.

"Ben baktım, şimdi sıra sende Bartoş."

Barthelemy daha ileriye gitti. Hatta kapağı kaldırmayı bile denedi. O korkudan titrerken sandık açıldı ve

Aaa! Bir mucize! Sandık altın sikkeler ve kastanyetlerle doluydu. Bir köşesinde ise yarım kiloluk iki şeker poşeti duruyordu. Biraz bayattılar ama olsun şeker şekerdir.

"Evet, artık merak etmemize gerek kalmadı!" dedi küheylan. "Tam on ikiden durduk!" (Yanlış öğrenilmiş bir deyim daha)

Ve üç kafadar pazar gününe kadar eğlendiler (günlerden cumartesiydi). Ertesi gün küheylan diğer ikisine dönüp:

"Millet, hepsi bu kadar değil. Zenginiz ve istediğimiz kadar vahşi satın alabiliriz. Yarım güney doğu kırın dümeni, vira vira....ne varsa. Denizayısını bırakıp foku (flok)" tutsun tüm adamlar.""

Tekne zarafet içinde süzüldü, kabarmış deniz üzerinde.

Mükemmel geçen sekiz günlük deniz yolculuğundan sonra, Vahşilerin adasına geldiler. Joseph ve küheylan indiler. Üç ay sonra hâlâ dönmediklerini gören Barthelemy onları aramaya karar verdi.

Uzaklardan tam tam sesleri ve vahşilerin şarkıları duyuluyordu, ve Barthelemy gökyüzüne uzanan alevleri gördü.

Biraz daha ilerledi ve ormanın sık ağaçların arasında boş bir arazide çıplak, boyalarla kaplı, korkunç bedenler, bir de buharlar saçan ve toynaklarla bir kasketin dışarı taşıdığı bir

(*) Grand foque (koca fok) denen fok direği ile deniz ayısı sözcüklerinden söz oyunu (Ç.N.).

tencere gördü.

“Hey! Sıcak değil mi biraz?” diye bağırdı.

Kafasını tencereden dışarı çıkartan küheylan “Eh işte!” diye yanıtladı. “Kırlerimiz kabardı iyice, artık buradan çıkabiliriz, ama şu pis adamlara sakın söyleme bunu.”

“Elbette!” dedi Barthélemy dana gibi böğürerek. Yerliler bunu duydular ve hepsi sesin geldiği yöne döndü. Bu durumdan yararlanan Joseph ve küheylan “Bööö!” diyerek fırlayıp, tencereyi ters çevirerek ateşi söndürdüler. Bir yerli katliamı gerçekleştirdikten sonra Barthelemy’ye katıldılar. O ise her ikisinin de hayli şişmanlamış ve yağlanmış olduğunu gördü.

“Epey eğlendik doğrusu!” dedi küheylan.

- Aşkolsun daha önce dönebilirdiniz! dedi Barthelemy.

- Dalga mı geçiyorsun? dedi Joseph. “Bizi semirtmeye uğraşıyorlardı.”

Yaa, neden daha önce söylemediniz? dedi Barthélemy. Hafifçe utanmıştı.

Yeter yeter, tayfa. Sessizlik. Sıranızı bozmayın. Rahat! Şimdi sigara içebilirsiniz” dedi küheylan.

Kıyıya geri döndüler (elbette adanın değil, teknenin kıyısına) ve Çin’e doğru yelken açtılar, çünkü Barthélemy kendisine küçük bir Çinli satın almayı kafasına koymuştu.

Küheylansa kamarasına inip Çin ile ilgili bilgi bulmak için çalışmaya başladı ve işte kaptanın, seyir defterinden okudukları (zaten yazan da oydu).

Çin: Ülke. Çinliler yaşar. Sayıları çoktur. Gitmek için gidilmesi gereken yolu kullanınız. Başlıca üretim: Çinliler, pirinç, ipek ve antimon^(*).

Antimon sözcüğünü duyan, ve cumhuriyetçi olan Joseph

(*) Türkçe’de antimon anlamına gelen “antimoine” sözcüğü anti-moine olarak okundugunda keşiş düşmanı anlamını da verir (Ç.N.).

başını kaldırdı.

“Kiliseye ölüm! diye bağırdı.

“Tayfa Joseph! diye haykırdı küheylan, sizi prangaya mahkum ediyorum!”

Ama elbette Joseph kılını bile kıpırdatmadı çünkü kamara-ları süpürecek ve yelkenleri katlayacak kendisinden başka kimse yoktu.

Ve Çin denizine doğru yelken açtılar.

Okyanusun ortasındaydılar, Joseph gözlem direğinin üze-rinde uyukluyordu, birden denizden yükselen hoş bir melodi geldi kulağına. Aşağı baktığında üç güzel denizkızı gördü, baştan çıkarıcı göğüslerini titreterek son moda bir şarkı söy-lüyorlardı...

Joseph'i fark etmemişlerdi. O da bir oyun oynamaya karar verdi. Ayağının altında dolanan bir morina balığını kızlardan en genç olanının kafasına fırlattı, kızcağız denizin dibini boy-ladı ve bir kova dolusu su yuttuktan sonra, öksürerek su yü-züne çıktı. Aynı şeyi diğer iki denizkızına da yaptı, kızların iyiden iyiye öfkelenediklerini görünce subay kamarasında briç oynayan Barthelemy ile küheylanı çağırdı.

Hanımlara karşı nezaketiyle tanınan küheylan, teknenin kenarına gidip seslendi:

“Eee, baş belası karılar, bir tarafınız mı kırıldı?”

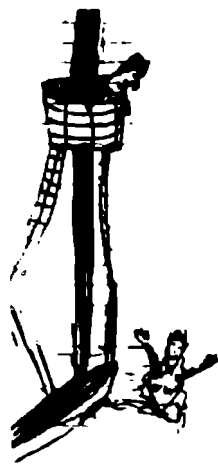
- Bizimle oynamak ister miydiniz?” diye ekledi tüm sevim-liliği ve hoş gülümsemesiyle Barthelemy.

Denizkızlarıysa burada tekrar edemeyeceğimiz sözlerle ya-nıt verdiler.

Küheylan kahkahalarla güldü bu işe. Sonra Barthelemy'e dönüp: “Bunlar tam baş belasıymış!” dedi.

- Bildin! dedi Barthelemy. İyi ama Joseph ne-rede?

Joseph gülmekten katılmakla megld. Ama ufukta hızla yaklaşan koca kara bulutları görünce neesi biraz duruldu. Barthelemy eline geçirdiği bir zpknla başarılı hamleler yaparak durumu kurtarmaya çalıştı. Az kalsın kheylann gözünü çıkartıyordu ve bu macera sırasında bir kulağı yitiren Joseph'i ağır yaraladı. Ama yine de bulut gelip tam Barthelemy'nin üzerinde boaldı, ve iliklerine kadar ıslattı onu. Neyse ki yolculuğun devamında bir başka kötü macera daha yaşanmadı. On ikinci gün terkedilmiş, kocaman bir gemi ele geçirdiler ve gemide bulunan tüm savaş mal-

zemeleriyle, topları ganimetlerine eklediler.

Sonunda Çin'e gelmişlerdi.

Gemi koya girerken, rhtmde sayıları her saniye artan bir sürü göğün oğlu gördüler.

"Amma da oklar!" diye homurdandı küheylan. "Temizle-yin hepsini!"

Barthelemy ve Joseph alelacele topların başına geçip on dokuz atı yaptılar ve  Çinli ldrdler.

Hayatta kalmayı baaranların hal ve tutumları gittikçe daha az dostça geldiğinden, küheylan emir verdi:

"apayı denize indirin. Ve halata dikkat edin (tam ona g-re bir uyarıydı bu)" Bu yüzden Joseph ve Barthelemy ona saygıyla karışık bir hayranlıkla bakmaya baladılar. İyi ki bu uzun sürmedi ve demir atıldılar.

"Ne yapacaklar şimdi?" diye sordu Joseph, daha önce de dikkatinizin çekildiği üzere her geçen gün daha cüretli davranmaktaydı.

- Arkamızdan gelecekler! dedi küheylan.

Yani gidiyoruz öyle mi? diye sordu Barthélemy, anladığını zannederek.

-Aynen öyle! dedi küheylan ve emir verdi: "Hızlanın!"

Üç dakika sonra, gemi sahilden iki fersah öteye varmıştı.

"Ne yapıyoruz şimdi? diye sordu Joseph.

"Kılık değiştirip geri döneceğiz." dedi Barthélemy. Ama küheylan, kasketini vermeye razı olmadı. Bunun üzerine bir şişe mantarını yakıp, yüzüne bir bıyık çizdiler, Joseph ile Barthélemy ise Çinli kılığına büründüler.

Limana geri döndüklerinde Çin topları üzerlerine gülle yağdırmaya başladı. Çok geçmeden bir Çin gemisi yanaştı. Onları gören kaptan şaşkındı.

"Affedin bizi, dedi Çince, sizi başkası sanmıştık."

Az buz Çince konuşan Barthélemy, ona Çince hiçbir şeyle karşılanmaktansa top atışlarıyla karşılanmanın daha iyi olduğunu söyledi, ve bu Çin nezaketinin en üst noktasıydı ve kayığın arka tarafındaki gölgeliğin altına kurulmuş olan sivilceli yüzlü mandarini pek memnun etti bu yanıt.

Böylelikle bizimkiler kıyıya indiler ve bir çekçek üzerinde Orta imparatorunun (yani Apaçilerin kralı) sarayına kadar taşındılar. Yanlarına sandığı da almışlardı, bu sayede istedikleri kadar şeker satın alabildiler. Bir ay sonra denizlere geri dönecek ve ıssız bir adaya gidip bir kulübe inşa edecek, ve sıkılıp yeni maceralara atılana kadar mutlu bir yaşam süreceklerdi. Ama buna daha çok vardı.

Boris VIAN.

İkinci versiyon (tamamlanmamış)

1

Bir zamanlar, mayıs güneşi gibi yakışıklı Joseph adında bir prens vardı. Ormanın kenarında, gri duvarlı ve mor çatılı bir şatoda köpeği ve küheylanıyla birlikte yaşırdı. Duvarlar sarmaşıkla, çatı ise yosunla kaplanmış olduğundan, her yer yeşil görünmekteydi, bunca ağaç arasında şatoyu bir türlü seçemediği için genelde toprak alçılı ama beyaz yerine siyah renkteki bir kulübede yaşırdı prens. Yalnızdı ve bu yalnızlık canına tak etmişti. Bir gece ay ışığı, rüzgârdan sallanan ağaçların yüce doruklarını insanın içini ısıtan bir ışıkla okşarken, Joseph hayatın acı olduğunu düşünmeye başladı. Bunun tek çaresi vardı: Küheylanını eyerleyip üzerine atladı ve şeker aramak üzere yola koyuldu.

Uzun ve zorlu günler boyunca dağları tepeleri aşarak at sürdü. Tanımadığı, bilmediği birçok ülkeden geçti, beşamel ya da kukuleta gibi daha önce hiç görmediği hayvanlara rastladı ve babasından miras kalan beş altı duyuyla hayatı öğrenmeye koyuldu.

Yağmur yağmaya başlamıştı, bu yüzden bir korunak buldu, sonra yağmur kesildi. Han kapısından içeri girdi ve şeker istedi, kız gözünü devirdi ve öldü, bunun üzerine şövalye en güzel günlerindeki kadar üzgün, yeniden kısrağına atladı ve garip bir ülkeye vardı.

II

Beyaz yol üzerinde keskin güneş köreliyordu. Joseph'e her adım, bir azaptı küheylanı için. İçinde bir aşk havası çığırın elflerin bulunduğu sardalye konservesine vardıklarında, yola çıkalı üç yıl olmuştu.

Bu hüznü ve gönül karartıcı hava Joseph'in çok hoşuna gitti ve oradan dörtmala kaçtı. Küheylan havayı sevmemişti, çünkü annesinin piyano dersleri aldığı evin üst katında oturan at kasabını hatırlatıyordu ona. Joseph hiçbir şey söylemedi.

Nemli topraktan yükselen ozon kokusu genzini yakıyordu. Acıkan Joseph, eyer kuburluğundan bir yemek kitabı çıkarttı. Doğal olarak biraz uzakta bir mağara onu bekliyordu. Joseph yayını ve mermilerini hazırladı ve mağaranın yanındaki kümesten bir tavuk avlamayı başardı, attığı bir taş sayesinde.

Büyücü karşı çıktı. Kamburunu kamburladı. Gözlerini her kırışında üç sinek yakalıyordu ve alt dudağı çenesinin bir ayak altına sarkmaktaydı. Bunu gören Joseph onu öldürdü ve kendisi de hayli acıkmış olan tavukla birlikte yedi.

Ve yeni mekânı keşfe çıktı.

Çivit mavisi iki vitraydan dağılan ışıkla aydınlanan ilk mağarada, demir işlemeleri hafifçe parıldayan abanoz ağacından yapılma üç sandık vardı. Birincisinde kirli çamaşırlar, ikincisinde kirli bulaşıklar, üçüncüsündeyse diğer iki sandığın anahtarları vardı, yani bu ilk sandık olmalıydı, ve hizmetçi kız duruyordu ve Joseph'in öfkesini hep hatırlayacaktı.

Birinci mağaranın kapısından yayılan ışıkla aydınlanmış ikinci mağarada sandıktan eser yoktu ve her yer kalın bir toz tabakasıyla örtülüydü, bu yüzden tabandaki kapı görülmüyordu, ama hizmetçi kızın yardımıyla söz konusu tozu süpürmek için kullanılan bir aletle donanan Joseph, kapıyı buldu. Ama açmayı başaramadı. Üstüne üstlük süpürgeyle ciddi bir şekilde yaralandı ve bacakları ayrık yürümeye başladı.

Sonra küheylanının da yardımıyla, üç gün üç gece didinip kalın zincirle desteklenmiş bir palanga imal etti, zincirin bir ucunu kapının üstündeki halkaya geçirdi, güç almak için duvara dayadı sırtını ve hızla çekti, duvar çöktü ve böylelikle Joseph bacaklarını tekrar yan yana getirebildi.

Ama yılmadan tam yedi gün yedi gece kapıyı çevreleyen toprağı eşeledi durdu, küheylansa duruma göre, ya izliyor ya da uyuyordu.

Kapı, en beklemediği anda gıcırdayarak açılıverdi ve Aaa! Bir mucize! Ortada kapı filan yoktu, bu yalnızca sıradan bir döşeme

tahtasıydı ve böylelikle Joseph her şeyi yerine yerleştirmek için satatlerini harcadı.

Üç kat daha az ışık alan üçüncü mağarada, dikkatlice bakıldığında Landes çamından bir çift mumluk, süslü bir Toledo Arpı, çamdan yapılmış bir ocak ızgarası ve bir dolap görülüyordu, içindeyse

8 çift çarşaf
3 adet el havlusu
17 adet kalın havlu, biri yamalı
2 banyo eldiveni
3 külot, "küçük piç" marka
ve daha da önemsiz birkaç eşya bulunuyordu.

Ama ansızın küheylanın ayakları arasından bir sıçan geçti ve korkuyla yerinden sıçrayan Joseph, neyse ki dördüncü mağarayı bulabildi, zaten bu mağara olmasaydı, kafasını duvara geçirmiş olacaktı.

Ama mağaralardan artık gına geldiğinden, eline bir kazma geçirip sağa sola saldırmaya başladı.

Dördüncü vuruşunu pek iyi hesaplayamadığı için bir kaya parçası gözünün içine düştü ve bu kaya parçasından bir anda koca bir kurbağa çıktı ortaya, tek gözünü tabut kapağı gibi açıp, Joseph'e şöyle dedi:

"Joseph! İhanet ettin!"

Olup bitenden hiçbir şey anlamayan Joseph, mağaranın lanetli olduğuna karar kıldı, kurbağayı def etmek içinse bir tutam nezle otu yaktı. Kurbağa ise hapsirarak uzaklaştı.

Bunun üzerine yer yarıldı, Joseph'in altında değil neyse ki, ve tütsüden bir duman arasından, kocaman, pullu bir yaratık çıktı ortaya, Cecile Sorel'in çocukluk hali. Bu bir periydi, ama hiç de peri gibi görünmüyordu.

Ve Joseph uyandı, bu bir rüyaydı aslında. Karşısındaysa bir peri, bir mağara vardı hepsi bu, bir de yalpalayarak uzaklaşan bir kurbağa kıcı görür gibi oldu.

Ve peri bir bilmece sordu Joseph'e, koluna yazdı bu bilmeceyi, kazarak bir şeyler bulmak söz konusuydu

Dostum, cesaretse seni yoldan çıkarmayan
Yirmi adım say buradan, kaz karşına çıkan kayayı
Uzun olsun kazman, sapıysa dişbudaktan
Sakladığımız yerde bulacaksın neyse o aradığını

Bu sözleri söyledikten hemen sonra perinin çevresini, yoğun bir sigara dumanı kapladı, ve peri kendi etrafında yedi kere döndü. Joseph, yine mi rüya gördüm acaba, diye düşündü; ama kendi kendisine attığı ikinci çimdik bir önceki kadar canını yakmıştı, bu yüzden "Herhalde gözümün içine bir kurbağa daha kaçacak," dedi kendi kendine.

Mağaranın içine ansızın, şahane bir müzik ve güçlü bir ışık doldu, ve bir başka peri, gerçek görüntüsüyle belirdi.

Mavi ketenden uzun bir elbisesi vardı. Halis İrlanda dantelinden dökümlü etekleri bileklerine dek iniyordu. Elbisenin yakası için, kabarık kıvrımlı mor muslin kumaş ile puantiyeli tüller bir arada kullanılmış, böylelikle uçucu bir görünüm elde edilmişti. Etek yırtmacından çapkınca göz kırpan Venedik danteli ve brokar kumaştan dikilmiş iç etekse tek kelimeyle harikaydı. Parlak taşlarla süslenmiş uzun eldivenleri elbisenin bütününe ayrı bir hava katıyordu. Tüm bu şahane görüntüyü, el yapımı dantelden pembe bir şal ve sarı pırlantalarla zenginleştirilmiş ayakkabılar tamamlıyordu. Kıyafeti yaratan usta ellerin ince işçilik konusunda da ne kadar başarılı olduğunu söylemeye gerek yoktu elbette.

Şövalye "Moda'nın Yankısı" dergisini okumadığı için tüm bu ayrıntıların farkına bile varmadı. Ve kibirli bir "Merhaba!" çıktı ağzından, çünkü hiçbir aile terbiyesi almamıştı.

- Merhaba! Joseph! dedi peri nazik bir edayla, adı Melanie'ydi.
- Bende şeker var! diye devam etti, ama kilosu 180 Frank.

Joseph, perinin bu işten sıkı kâr sağladığını düşündü, ama şeker almayı çok istediğinden, cebinden üç maravedis çıkartıp periye verdi.

Maravedis 180 frank değerindeki mallar için kullanılan, yaygın bir para birimidir, çünkü bir maravedis bir frank eder; yani durum çok basit, yüz seksen tane vermeniz gerekir.

Peri, Joseph'e ödediği para karşılığı olan yedi kilo şekerini verdi ve ardında kokusu geçmiş bir parfümle Gastinne-Rennette imzalı yüz pudrası karışımı bir bulut bırakarak, çekip gitti.

Joseph perinin geri dönme olasılığına karşı beş dakika boyunca hareketsiz bekledi, gelen giden olmayınca şekerini aldı ve ikinci mağaranın içinde bir yerlerde, hiçbir ölümlünün bulamayacağı, gizli bir köşeye dikkatlice sakladı.

Bir ölümlü olarak bu durumdan sakınması gerekirdi aslında.

Kafasını keskin bir kayaya dayayıp, bir bebek gibi uyumaya başladı. O gece, mağaranın duvarları içinde kendisine çıkış yolu arayan bir su damlacığı, granit tabakalar arasında yeterli bir delik açmayı başardı ve Joseph'in ademelmasının tam üstüne düşüverdi, Joseph apansız ve şiddetli bir bellek kaybına uğradı.

Ve genel bilinmezliğine (daha neler!) karşın, uyandığında, bir şeyin açık seçik farkına vardı: Hiçbir şey hatırlamıyordu.

Bu nedenle giyinmeyi unuttu, ve bundan böyle sizleri çıplak bir adamın maceralarıyla eğlendirmeye çalışacağız, çünkü giyinmek içgüdüsel bir davranış değil, yalnızca bir alışkanlıktır (Bu noktada bireyin sinirsel boşalımıyla ilgili olarak Kant'ın alışkanlıklar açısından ele aldığı belleğin rolünden söz etmeden geçmeyelim).

Ama tıpkı devlet yardırçı gibi sadık küheylanına sabah yoğurdu-nu vermeyi ve saatini, zembereğini attırıncaya kadar kurmayı unutmadı. Dördüncü mağaraya geri döndüğünde, ilk perinin bellettiği

garip bilmecenin, Niepce ve Daguerre ' hikâyesinin bilinen süreci-
nin bir uzantısı olarak, ateşten harflerle duvara kazınmış olduğunu
gördü. Tıpkı boş bir sayfaya benzeyen beyni algılama yeteneğinin
sınırlarını zorluyordu, bu yüzden kazmayı aldı eline ve beşinci ma-
ğaraya geçti.

III

Mağaranın eşiğindeydi henüz. Ve işte karşısında duruyordu, loş,
dolu geceyle, derinlerden bir aşk fısıltısını andırıyordu, kumlar ara-
sında sinsice yitip gitmeye akan küçük pınarın sesi. Nereden geldi-
ği belli olmayan bir ışık huzmesi, çevresinde genelde mağaralarda
çokça rastlanan sarı ve mor böceklerin gölgelerinin dans ettiği, ışıltı-
lı bir küre aydınlatıyordu.

Küçük küre yavaşça hareket ediyordu ve en sonunda yere inip
durdu, sonra sanki toprağın içine gömülmeye başladı ve Joseph
elindeki kazmayla yeri eşelemeye başladı. Ama kazmanın gürgen-
den yapılma sapı yüzünden elinde nasır çıktı. Odun canına kastet-
mişti. Eline çakısını alıp, dişbudak kesmeye gitti. Tüy kadar hafif,
sağlamlığı ve keyifli bir kullanımı birleştiren zarif bir sap imal etti.
Kazmayı bu sapa ekledi, birkaç denemeden sonra alet iyice otur-
muştu ve Joseph yeniden toprağı deşmeye koyuldu. Daha ilk dar-
besinde, mağara tabanı kıvılcımlar saçarak paramparça oldu ve Jo-
seph, tepe üstü yeşil gölgeden oluşan dipsiz bir kuyunun içine düş-
tü. Ve ancak yirmi metre serbest uçuştan sonra mağaranın bir dibi
olduğunu keşfetti. Şanslı sayılırdı çünkü gölgede en azından nefes
alabiliyordu.

(*) İlk kalıcı fotoğraf görüntüsünü elde etmeyi başaran Fransız mucit Niepce(1765-1833) ve
onun ölümünden sonra fotoğrafın pozlanma süresini üç dakikaya düşürmeyi başaran çalış-
ma arkadaşı Daguerre (C.N)..

Bu gölgenin içinde tüylü ve gıt gıt gıdaak! diye bağırarak garip mahluklar yüzüyordu. Joseph ortalık karanlık olduğundan neye benzediklerini göremedi, ama eğer etraf aydınlık olsaydı dedi kendi kendine, tavuk olduklarını mutlaka görürdü.

Sonra yer tekrar yarıldı ve Joseph yeniden düşmeye başladı. Aradan bir yıl geçti ve bu böyle yeterince sürdü, dedi ve durdu. Küheylan karşısına geçmiş saf saf bakıyordu. Üstüne üstlük gölgeden eser kalmamıştı, görüş mesafesi açıktı ve taa ufka kadar kendi işlerine bakan deniz kestaneleri seçilebiliyordu.

Peri masalına devam projesi

Çin denizindeki nefis maceralarının ardından yeniden kahramanlarımızla bir aradayız. Bu kez Kule-Kule (Polinezya) krallığına varıyorlar. Masal'ın devamı niteliğinde bu metinden bize yalnızca giriş bölümü kaldı.

Joseph ve Barthelemy ve küheylan, ufukta beliren ve daha önce hiç görmedikleri kara parçasına baktılar, karadan esen rüzgâr burunlarına bal ve amber kokusu çalıyordu. Çin macerasından sonra kafasındaki kaskete bir de don düğmesi ilıştirmiş olan küheylan, “Kara!” diye gürledi, ama lafının sonunu getiremedi. Çünkü boğazı fena halde acımişti ve ciddiyetini korumak için başka bir şey söylemedi.

- İyi de, vahşilere rastlamasak yine, dedi Barthelemy.

- İyyk-ıyyk edip kuyruğumuzu büküp kaçacak değiliz her halde, dedi Polinezya argosundan iyi çakan Joseph.

Adada yaşayan birileri varsa bile, ortalıkta görünmüyorlardı ve tekne hiçbir hayat izinin bulunmadığı sahile biraz daha yaklaştı.

- Herkes güverteye! diye zayıf bir sesle bağırdı küheylan, bir yandan da boğazını ovalıyordu. Herkes portmantoya. Filikayı denize indirin.

Herkes, Joseph ve Barthelemy'ydi ve çalışmaya hiç mi hiç niyetleri yoktu. Joseph suyun berraklığı ve derinliğine güvenerek, tekneyi kıyıya yanaştırmayı önerdi.

Beş metre ilerlememişlerdi ki, suyun yüzeyi karardı ve fokurdamaya başladı, tekneyse fındık kabuğu gibi bir o yana bir bu yana şiddetle sallanıyordu. Küheylan hemen ambara attı kendini ve teknenin bir köşesine saklandı. Joseph ve Barthelemy, daha soğuk kanlıydılar, yalnızca üst başlarını değiştirmekle yetindiler.

Yarım saat sonra küheylan ortaya çıktı.

- Şu "şey" gövdeye bir zarar vermiş mi diye bakmaya inmiştim, demeye yeltendi ama diğer ikisinin donlarını giymeye uğraştıklarını görünce önce "Bir kunduz!" diye gürledi. Ardından telkin edici bir ses tonuyla şöyle dedi: "Korkmanıza gerek yok ben yanınızdayım!"

Şu “şey”, Kulekule’nin ruhundan başkası değildi. Yaşlı mercan şeytani, huzurunu bozanların kim olduğunu görmek için, rahat yatağından kalkıp su yüzüne çıkmıştı. Bir iki dakika geçmeden gökdelen boyunda bir dalga gelip tekneyi sahildeki hindistancevizi ağaçlarından birinin tepesine taşıdı.

- Çok iyiydi! dedi Joseph.

- Evet ama islandık biraz! diye homurdandı küheylan. Sonra durumlarının ne olduğunu anlamak üzere beceriksiz bir iki adım attı ve dengesi bozulan tekne gürültüyle toprağa çakıldı.

- Bu da iyi miydi? dedi hazin bir sesle Barthelemy, çünkü Joseph’in alnında kocaman bir şişlik oluşmuştu.

- Ha ha! Çok komik! diyerek güldü küheylan. Ama sonra hemen kendine geldi. “Zeus adına! Kasketim nerede?”

- Başlatma kasketinden! diye bağırды, kafasındaki şişlik yüzünden canı yanıyordu Joseph’in. Bize bu oyunu oynayan zavallının kim olduğunu bilmek isterdim doğrusu.

Bunun duyan maymunlar kıs kıs güldüler, onlar Kulekule’yi çok iyi tanıyorlardı çünkü.

Buna karşın Joseph hiçbir şey anlamamıştı ve olayların ardındaki gerçekler hep ilgisini çekmedi.

- Yalnızca doğanın bize oynadığı bir oyun bu, dedi küheylan ve ekledi: “Öküzün altında buzdağı aramanın alemi yok. (Uygun durumlarda yinelemeyi çok sevdiği yerel bir deyimdi bu)

Bu açıklama Joseph’in yüreğine su serpti, ve üstelemedi, ve üç arkadaş hindistancevizi ağacından aşağı inmek üzere kolları sıvadılar. Joseph ve Barthelemy oldukça başarılıydılar, ama küheylan yanlış bir adım atarak beş metre yükseklikten yere çakılmayı daha deneysel buldu. Sonra diğer ikisine kendi yönteminin en iyisi olduğunu anlatmaya çalıştıysa da kafasındaki şişlik tersini söylüyordu.

- Bir kulübe inşa edelim mi? dedi Barthelemy.

Uyar! diye bağırdı diğer ikisi hep bir ağızdan. Sonra yirmi dakika boyunca sıranın kimde olduğunu tartışılar.

- Sahi, dedi Barthelemy. Ya senin şu kasket?

- Zeus adına! diye bağırdı küheylan. Sahi! Doğru yahu!

- Sana yeni bir tane dikeriz! dedi uzlaşmacı bir tavırla Joseph.

- Tamam ama düğmesiz şapka takmam başıma

- Al işte bir düğme, dedi Barthelemy, pantolonundan kopardığı düğmeyi cömert bir şekilde uzatırken. (Hem zaten bir kemeri vardı, çünkü pantolon askısı baş ağrısı yapıyordu)

- Thanks! dedi İtalyanca bilen küheylan.

Ve kulübenin inşaatına başladılar. Ama yarım saat sonra, denizin yükseldiğini görüp, adanın iç tarafında yaşamanın daha iyi olacağını anladılar. Ve uygun bir yer bulmak için keşfe çıktılar.

Yüz metre ilerlememişlerdi ki, sutyen ve külotlarıyla koyu bir sohbeta girmiş ıstakoz ve hindistancevizi yengeçleri dolu bir dere buldular. Ortam küheylanın çok hoşuna gitti.

- Çantalar yere. Rahat.

Ve yaşayacaklarını kulübenin nasıl olması gerektiği üzerine konuşmaya başladılar.

Yer ve inşa şekli gibi sorulara yanıt bulduktan sonra Joseph ve küheyran baltalarını alıp, ağaç kesmek için ormanın içine doğru ilerlediler.

Boris VIAN

BORIS VIAN

10 Mart 1920'de Ville
d'Avray'de doğdu.

23 Haziran 1959'da

Mezarlarınıza Tüküreceğim
adlı romanın film galasında
rahatsızlanarak kaldırıldığı
hastanede öldü.

Çeşitli takma adlar kullanarak
yazdığı makaleleri pek çok
dergide yayımlandı. Müzik
eleştirmenliğinden sanat
yönetmenliğine ve
trompetçiliğe kadar birçok
uğraş edindi. Tiyatro
oyunlarından opera
librettolarına kadar verdiği
bütün eserlerde gelenekleri
hiçe saydı, yapmacıklığın
düşmanı oldu ve insanın
çözümlememeyen gerçeklerini
her yönüyle işledi.

Sıradan Kişiler İçin PERİ MASALI

“Sahibinin ihanetine uğrayan bir kitap”

“Sıradan Kişiler İçin Peri Masalı” Boris Vian’ın gençlik yıllarında yazdığı ve bir türlü yayınlatabadığı bir kitap. Deyim yerindeyse “sahibinin ihanetine uğrayan” bu kitabın tamamı 1997 yılına dek okura ulaşamadı ve çekmecelerde kaldı.

Kitabın varlığı, 1981 yılında çıkan ve Vian yapıtlarının kapsamlı bir incelemesini içeren bir incelemede, yazınsal bir kaynak olarak yerini almıştı yalnızca.

Boris Vian uzmanı Noel Arnaud bu kitabın yazımı sırasında yazarının ihaneti üzerine şunları söylüyor:

“Hiç kuşkusuz, ikinci metinde Boris Vian’ın daha özenli bir yazı denediği açıktır, birtakım kolaya kaçmaları engellemiş ve yazıyı sarıp sarmalayan ağır halet-i ruhuyeyi çekmeceye kaldırmıştır. Ama bizce bu, en iyinin ortadan kaldırılmasıdır. Boris’de böyle düşünmüş olmalı.”

“Sıradan Kişiler İçin Peri Masalı” hem üslup hem de içerik açısından, eski ve yeni tüm Boris Vian okurlarında hiç kuşkusuz büyük bir heyecan yaratacak.